

over for medlemmerne. Hvis lovforslaget gennemføres i den nu foreliggende skikkelse, opstår der spørgsmål om, hvilken betydning dette får for Advokatrådets stilling i forhold til advokater, der ikke måtte ønske at være medlemmer af advokatsamfundet.

9. På baggrund af det anførte er det justitsministeriets opfattelse, at der vil være afgørende betænkeligheder forbundet med at gennemføre ændringsforslaget, der i ikke nærmere afklaret omfang som ovenfor omtalt dels er i direkte strid med såvel EF-forordninger som danske love og dels kan være til hinder for i praksis at tilgodese hensyn, der har fundet udtryk i anden lovgivning.

Disse betænkeligheder imødegås efter justitsministeriets mening ikke ved at udskyde lovforslagets ikrafttræden til 1. juli 1982, idet indvendingerne mod ændringsforslagets vedtagelse først og fremmest er baseret på de manglende muligheder for at overskue konsekvenserne af ændringsforslaget ved dets vedtagelse, ikke på tidspunktet for forslaget's ikrafttræden.

10. Justitsministeriet har af tidsmæssige grunde ikke kunnet foretage en egentlig lovteknisk gennemgang af lovforslaget og ændringsforslagene. Opmærksomheden skal dog henledes på, at der allerede ved vedtagelsen af den ny affattelse af lovforslagets § 2 opstod en uoverensstemmelse mellem § 1, der taler om organisationer og foreninger, hvortil medlemskab er af *afgørende* betydning for at opnå beskæftigelse, beklæde en stilling eller på anden måde udøve et erhverv, og § 2, hvorefter manglende organisationsmæssig tilknytning ikke kan medføre *noget* begrænsning i den enkeltes ret til erhvervsudøvelse. Indsættes det ny § 2, stk. 2, om retten til at benytte sig af statsstøtteordninger, vil uoverensstemmelserne blive endnu mere udtalte, idet en meget betydelig del af de foreninger og interesseorganisationer, der er omfattet af beskrivelsen i § 2, stk. 2, ikke kan forventes tillige at være omfattet af § 1 og dermed – formentlig utilsigtet – vil falde uden for lovens område.

11. For så vidt angår spørgsmålet om eventuelle identitetsproblemer skal justitsministeriet henvise til bestemmelsen i grundlovens § 41, stk. 2, hvorefter et lovforslag ikke endeligt kan vedtages, forinden det 3 gange har været behandlet i folketinget. Formålet

med denne bestemmelse er bl. a. at sikre, at lovforslag får en grundig og velovervejet behandling, jfr. Poul Andersen: Dansk Statsforfatningsret (1954) side 325 og Alf Ross: Dansk Statsforfatningsret I (3. udgave ved Ole Espersen, 1980) side 321. Det er i konsekvens heraf såvel i folketingets praksis som i den statsretlige litteratur antaget, at grundlovens § 41, stk. 2, sætter en grænse for, i hvilket omfang der kan ske ændringer i et lovforslag i løbet af folketingsbehandlingen.

Om spørgsmålet udtaler således Alf Ross a. st. side 321 f.:

»Den nævnte grundlovsbestemmelse må forudsætte, at det er det *samme* forslag, der har været genstand for tre behandlinger. Herved opstår spørgsmål om, hvor vidtgående ændringsforslag der kan stilles uden at sprænge forslaget's *identitet*. Bortset fra klare, men usandsynlige ydertilfælde – f. eks. at der ikke til et forslag til motorlov kan stilles ændringsforslag der vedrører ægteskab og skilsmisse – er det svært at sige noget præcist herom. Spørgsmålet kan især tænkes at opstå, dersom lovforslaget selv angår ændringer i og tilføjelser til en omfattende lov, f. eks. retsplejeloven. Hvis der ikke er tale om en total revision, men f. eks. om en ændring af reglerne om sø- og handelsretten i København, kan det ikke være berettiget som ændringsforslag hertil at komme ind på alle andre emner, der omhandles i retsplejeloven. En vis umiddelbar saglig forbindelse må kræves. Spørgsmålet er ikke uden praktisk betydning. Ved vurderingen af, om identiteten er gået tabt, må der lægges vægt på den reelle forskel mellem det oprindelige fremsatte lovforslag og de senere ændringer. At ændringsforslagene f. eks. medtager ændringer i det oprindelige forslags titel eller består i en total omskrivning af det oprindelige forslag med indføjelser af de ønskede ændringer, er ikke i sig selv afgørende.

....

Problemet kan næppe tænkes bragt for domstolene, og skulle dette ske, ville disse formentlig afvise sagen under henvisning til, at grundlovens § 41 (2) må betragtes som en intern ordensforskrift, som det må tilkomme folketingets formand eller tinget at påse (FF §§ 4 og 23).«